

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2026

rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Biografie sławnych ludzi. Przedmiot do wyboru 2
Kod przedmiotu*	IVC1
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	2 rok, sem. III
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy/przedmiot do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr hab. prof. UR Jolanta Kowal (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR Mariusz Chrostek (autor programu); dr hab. Kazimierz Maciąg, prof. UR; dr hab. Marek Stanisław, prof. UR; dr Wojciech Maryjka, literaturoznawcy

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3		20							3

1.2. Sposób realizacji zajęć**X zajęcia w formie tradycyjnej**

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów).

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu literatury na poziomie szkoły średniej.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	Zaznajomienie studentów z podstawami gatunkami wypowiedzi biograficznej i autobiograficznej.
C2	Wdrażanie studentów do opanowania umiejętności rozpoznawania różnych form tekstu biograficznego.
C3	Zapoznanie słuchaczy z możliwościami wykorzystania tekstów biograficznych i autobiograficznych w pracy zawodowej absolwenta dziennikarstwa i komunikacji społecznej.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Student/ka: <ul style="list-style-type: none"> • ma uporządkowaną wiedzę o biografistyce polskiej i światowej oraz rozumie znaczenie jej znaczenie, • zna i właściwie stosuje podstawową terminologię z zakresu gatunków dokumentalnych, • rozumie potrzebę dbania o precyzyjne, poprawne logicznie i językowo wyrażanie własnych myśli i poglądów, • zna i rozumie zagadnienie tradycji literackiej; dostrzega procesy zachodzące w życiu literackim, • zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji dzieła literatury dokumentu osobistego. 	K_Wo3, K_Wo6, K_Wo7, K_Wo8, K_Wo9,
EK_02	Student/ka: <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu literaturoznawstwa i wiedzy o kulturze, • potrafi analizować różne typy wypowiedzi biograficznej z wykorzystaniem podstawowych narzędzi tekstologicznych i stylistycznych, • potrafi rozpoznać różne rodzaje tekstów biograficznych oraz ocenić ich znaczenie i oddziaływanie w procesie historyczno-kulturowym, • rozumie potrzebę ciągłego samodzielnego planowania i realizowania procesu uczenia się przez całe życie. 	K_Uo9
EK_03	Student/ka potrafi krytycznie ocenić poziom swojej wiedzy i jest nakierowany na dalsze jej doskonalenie.	K_Uo9

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładów

Treści merytoryczne

B. Problematyka zajęć warsztatowych

Treści merytoryczne

1. Biografia i autobiografia jako gatunki literatury dokumentu osobistego.
2. Mitologizacje i zabiegi legendotwórcze.
3. Powstawanie i rozwój oraz współczesne odmiany gatunków biograficznych.
4. Pamięć i zapomnianie: mechanizmy psychologiczne i tekstowe.
5. Plotkarstwo a ochrona polityka prywatności.
6. Strategie biograficzne i autobiograficzne w XIX, XX i XXI wieku.
7. Dzienniki i pamiętniki – specyfika gatunków i ich wybitne reprezentacje.
8. List jako forma autobiograficzna. Epistolografia pisarzy i uczonych.
9. Wywiad, rozmowa, pamiętnik mówiony jako odmiany gatunku biograficznego.
10. Powieść biograficzna i jej odmiany.
11. Sensacja i skandal jako materiał i/lub cel literatury biograficznej.
12. Wybitni przedstawiciele współczesnej prozy biograficznej.
13. Kształt artystyczny a rynkowy mechanizm sukcesu.

3.4 Metody dydaktyczne

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, metoda projektów(projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny), praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja).

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., ...)
EK_01	Ocena bieżąca indywidualnych wystąpień studentów (referatów, prezentacji, głosów w dyskusji), ocena poprawności wykonywania ćwiczeń, kolokwium.	ćw.
EK_02	Ocena bieżąca indywidualnych wystąpień studentów (referatów, prezentacji, głosów w dyskusji), ocena poprawności wykonywania ćwiczeń, kolokwium.	ćw.
EK_03	Obserwacja w trakcie zajęć.	ćw.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Na ocenę składają się następujące elementy:

- obecność na zajęciach i aktywne w nich uczestniczenie (dopuszcza się jedną nieusprawiedliwioną nieobecność);
- zapoznawanie się z literaturą i wykonywanie ćwiczeń zadanych do domu – w ramach przygotowywania do zajęć;
- ocena z kolokwium sprawdzającego wiedzę.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	4
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, zaliczenia, egzaminu, napisanie referatu itp.)	51
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt. ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

Wymiar godzinowy	---
Zasady i formy odbywania praktyk	---

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

(4-7 tekstów do wyboru)

Bereś S., *Rozmowy ze Stanisławem Lemem*. Kraków 1987.

Bocheński - *Między Logiką a Wiarą*. Z Józefem Marią Bocheńskim rozmawia Jan Parys, Montricher 1992.

Boswell J., *Żywot Doktora Samuela Johnsona*. Wyboru dokonał, przełożył z języka angielskiego oraz wstępem i komentarzami opatrzył T. J. Dehnel, Warszawa 1962.

Czesława Miłosza *autoportret przekorny*. Rozmowy przeprowadził Aleksander Fiut, Kraków 1988.

Duwakin W., *Rozmowy z Michaiłem Bachtinem*, Warszawa 2002.

Dzienniki, m.in.: Stefana Żeromskiego, Marii Dąbrowskiej, Jarosława Iwaszkiewicza, Witolda Gombrowicza, *Dziennik 1954* Leopolda Tyrmanda, *Dziennik pisany nocą* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, *Szkice piórkiem* Andrzeja Bobkowskiego.

Eckermann J. P., *Rozmowy z Goethem*. t. 1-2. tłumaczyli K. Radziwiłł i J. Zeltzer, Warszawa 1960.

Frossard A., *Nie lękajcie się*. *Rozmowy z Janem Pawłem II*, Rzym 1982.

Gallo M., *Neron. Panowanie Antychrysta*, Kraków 2008.

Gallo M., *Napoleon. Cesarz królów*, Poznań 2002.

Gallo M., *Ludwik XIV. Życie wielkiego króla*, Poznań 2013.

Głowiński M., *Kręgi obcości; Czarne sezony* (wyd. dow.).

Gorczyńska R. (E. Czarnecka), *Podrózny świata. Rozmowy z Czesławem Miłoszem. Komentarze*.

Kraków 1992.
Guitton J., *Dialogi z Pawłem VI*, Poznań-Warszawa 1969.
„Jestem bo jesteś”. Z księdzem Janem Twardowskim rozmawia Helena Zaworska, Kraków 1998.
Johnson P., *Churchill. Biografia*, Warszawa 2012.
Johnson P., *Intelektualiści*, wyd. dowolne.
Johnson P., *Napoleon*, Kraków 2015.
Kienzler I., *Kobiety w życiu Marszałka Piłsudskiego*, Warszawa 2012.
Kienzler I., *Maria Skłodowska-Curie. Złodziejka mężów: życie i miłość*, Warszawa 2016.
Kienzler I., *Miłości polskich królowych i księżniczek. Czas Piastów i Jagiellonów*, Warszawa 2012.
Kienzler I., *Słynni playboye PRL*, Warszawa 2015.
Kienzler I., *Mocarz alkowy. August II Mocny i kobiety*, Warszawa 2012.

Korespondencja, np.: Zygmunta Krasińskiego (*Listy do Delfiny, Listy do ojca*), Juliusza Słowackiego (*Listy do matki*), Marii Konopnickiej.
Nowicki S., *Pół wieku czyśćca. Rozmowy z Tadeuszem Konwickim*, Warszawa 1990.
Ocalony na Wschodzie. Z Julianem Strykowskiem rozmawia Piotr Szewc, Montricher 1991.
Piątkowska M., *Prus. Śledztwo biograficzne*, Kraków 2017.
Przekroczyć próg nadziei. Jan Paweł II odpowiada na pytania Vittoria Messoriego, Lublin 1994.
Puzzle pamięci. Z Andrzejem Kuśniewiczem w marcu i kwietniu 1991 roku rozmawiała Grażyna Szcześniak, Kraków 1992.
Rozmowy z Adamem Mickiewiczem, zebrał i opracował S. Pigoń, przedmowę napisał W. Mickiewicz, Warszawa MCMXXXIII.
Siedlecka J., *Biografie odtajnione*, Warszawa 2015.
Siedlecka J., *Czarny ptasior*, Warszawa 1993.
Siedlecka J., *Jaśnie-panicz*, Warszawa 1987.
Siedlecka J., *Mahatma Witkac*, Warszawa 1992.
Siedlecka J., *Obtawa. Losy pisarzy represjonowanych*, Warszawa 2005.
Siedlecka J., *Pan od poezji*, Warszawa 2002.
Siedlecka J., *Wypominki*, Warszawa 1996.
Siedlecka J., *Wypominków ciąg dalszy*, Warszawa 1999
Tynianow J., *Puszkina*, Warszawa 1961.
Wachowicz B., *Ciebie jedną kocham. Tropami Stefana Żeromskiego w najściślejszej ojczyźnie*, Warszawa 2008.
Wachowicz B., *Dom Sienkiewicza*, wyd. dowolne.
Wachowicz B., *Małwy na lewadach*, wyd. dowolne.
Wachowicz B., *Marie jego życia*, wyd. dowolne.
Wańkowicz – Wańkowicz krzepi. Z Melchiorzem Wańkowiczem rozmawia Krzysztof Kąkolewski, Warszawa 1973.
Wat A., *Mój wiek. Pamiętnik mówiony. Rozmowy przeprowadził i przedmową opatrzył Czesław Miłosz, do druku przygotowała Lidia Ciołkoszowa*, Warszawa 1990.
Watała E., *Carskie Polki*, Warszawa 2008.
Włodek L., *Pra. O rodzinie Iwaszkiewiczów*, Kraków 2012.
Zieliński J., *Józef Czapski. Krótki przewodnik po długim życiu*.

Opracowania – lista podstawowa (4-7 tekstów do wyboru)

Bieńkowska E., *Mała historia pamięci (pamięć jednostkowa i pamięć zbiorowa)*, „Znak” 1995, nr 5.
Biografia – geografia – kultura literacka, pod red. J. Ziomka i J. Sławińskiego, Wrocław 1975.
Biografia a tożsamość, pod red. I. Szlachcicowej, Wrocław 2003.
Biografia, historiografia dawniej i dziś. Biografia nowoczesna, nowoczesność biografii, pod red. R.

Kasperskiego, E. Wolickiej, Lublin 2005.

Derrida J., *Ta dziwna instytucja zwana literaturą*; rozm. D. Attridge; przeł. M.P. Markowski, „Literatura na Świecie” 1998, nr 11/12, s. 176.

Domańska E., J. Topolski, W. Wrzosek, *Między modernizmem a postmodernizmem. Historiografia wobec zmian w filozofii historii*, Poznań 1994.

Dybcia K., *Inwazja eseju*, „Pamiętnik Literacki” 1977, z. 4.

Dynamika emocji: teoria i praktyka, pod red. D. Dolińskiego, W. Błaszczaka, Warszawa 2011.

Fik I., *O reportażu* [w:] *Wybór pism krytycznych*, Warszawa 1961.

Główczewski A., *Poetyka i pragmatyka "rozmów z ..."*, Toruń 2005.

Hajduk E., *Wzory przebiegu życia*, Zielona Góra 1996.

Historia, fikcja, (auto)biografia w powieści brytyjskiej XX wieku, pod red. K. Stamirowskiej, Kraków 2006.

Holmgren B., *O "Rozmowach" Witolda Gombrowicza*. „Pamiętnik Literacki” 1990, z. 1.

Jarzębski J., *Kariera "autentyku"*, [w:] *Powieść jako autokreacja*, Kraków-Wrocław 1984.

Kot W., „*Rozmowa z pisarzem*”. *Reguły gry*, „Czas Kultury” 1990, nr 22-23.

Lalak D., *Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej*, Warszawa 2010.

Lam A., *Anatomia wywiadu prasowego*, „Literatura” 1977, nr 7.

Lejeune Ph., *Pakt autobiograficzny*, „Teksty: teoria literatury, krytyka, interpretacja” 1975, nr 5.

Lubas-Bartoszyńska R., *Pobliza autobiografii. O wypowiedziach osobistych Adama Michnika*, „Przegląd Humanistyczny” 1996, nr 5 (338), s. 1.

Łebkowska A., *Kariera książki mówionej*, „Dekada Literacka” 1993, nr 6.

Łebkowska A., *Rozmowy z pisarzem – analiza gatunku* [w:] *Kryzys czy przełom. Studia z teorii i historii literatury*, pod red. M. Lubelskiej i A. Łebkowskiej, Kraków 1994.

Maciąg K., *„Naczelnym u nas jest artystą” : o legendzie Fryderyka Chopina w literaturze polskiej*, Rzeszów 2010.

Maciąg K., *W kręgu problematyki "pamiętników mówionych"*, Rzeszów 2001.

Markiewicz H., *Kto jest autorem?*, Kraków 2005.

Markiewicz H., *Moja autobiografia polonistyczna z historią w tle*, Warszawa 2011.

Ong W. J., *Przekształcanie się środków przekazu: mówiona książka*, „Pamiętnik Literacki” 1990, z. 1.

Rusin J., *Aleksander Wielopolski : bohater trudnej legendy*, Rzeszów 1997.

Rusin J., *Człowiek świętego imienia : legenda Traugutta w piśmiennictwie polskim XIX i XX wieku*, Rzeszów 2002.

Sulima R., *Dokument i literatura*, Warszawa 1980, s. 24.

Walicki A., *Idee i ludzie. Próba autobiografii*, Kraków 2010.

Zimand R., *Rozmowa z... - dokument, czy literatura?* [w:] *Czas normalizacji. Szkice czwarte*, Londyn 1989.

Między biografią, literaturą i legendą, pod red. M. Stanisza i K. Maciąga, Rzeszów 2010.

Literatura uzupełniająca:

Ankudowicz J., *Spółeczna recepcja literatury niebeletrystycznej* [w:] *Problemy socjologii literatury*, pod red. J. Sławińskiego, Wrocław 1971.

Bachtin M., *Antyczna biografia i autobiografia* [w:] tegoż, *Problemy literatury i estetyki*, Warszawa 1982.

Bilczewski T., *Komparatystyka i translacja* [w:] tegoż, *Komparatystyka i interpretacja*, Kraków 2010.

Buchholtz M., *Henry James i sztuka auto/biografii*, Toruń 2011.

Clifford J. L., *Od kamyków do mozaiki. Zagadnienia biografii literackiej*, Warszawa 1978.

Czermińska M., *Autobiografia i powieść, czyli pisarz i jego postacie*, Gdańsk 1987.

Czermińska M., *Badania nad prozą niefikcyjną – sukcesy, pułapki, osobliwości* [w:] *Wiedza o literaturze i edukacja. Księga referatów Zjazdu Polonistów*, Warszawa 1995.

Czermińska M., *Wygnanie i powrót. Autor jako podmiot w badaniach literackich* [w:] *Kryzys czy przełom? Studia z teorii i historii literatury*, Kraków 2014.

Dymkowski M., *Wprowadzenie do psychologii historycznej*, Gdańsk 2003.

Foucault M. M., *Kim jest autor?* przeł. M.P. Markowski [w:] *Powiedziane, napisane. Szaleństwo i literatura*, oprac. T. Komendant, Warszawa 1999.

Gerrig R. J., Zimbardo P. G., *Psychologia i życie*, Warszawa 2006.

Jasińska M., *Zagadnienia biografii literackiej. Geneza i podstawowe gatunki dwudziestowiecznej beletrystyki biograficznej*, Warszawa 1970.

Maciąg K., *Pamiętniki mówione – w poszukiwaniu pierwowzoru*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie. Seria Filologiczna. Historia Literatury” 1997, z. 25.

Madejski J., *Deformacje biografii*, Szczecin 2004.

McKinley R. W., *Historie życia a psychobiografia: badania teorii i metody*, Warszawa 1992.

Metoda biograficzna w socjologii, pod red. J. Włodarka, M. Ziółkowskiego, Warszawa-Poznań 1990.

O biografii i metodzie biograficznej, pod red. T. Rzepy, J. Leońskiego, Poznań 1993.

Popek S., *Człowiek jako jednostka twórcza*, Lublin 2001.

Rzepa T., *Czy warto badać czyjeś drogi życiowe i jak je badać i jak je badać nie dobiegając kresu własnej?*, „Przegląd Psychologiczny” 2002, t. 45, nr 1.

Skwarczyńska S., *O pojęciu literatury stosowanej*, [w:] *Tejże, Szkice z zakresu teorii literatury*, Lwów 1932.

Stan i perspektywy rozwoju biografistyki polskiej, pod red. L. Kuberskiego, Opole 1998.

Uczenie się z (własnej) biografii, pod red. E. Dubas, W. Świtalskiego, Łódź 2011.

Uczenie się z biografii innych, pod red. E. Dubas, W. Świtalskiego, Łódź 2011.

Zawadzki R., *Psychobiografie literackie*, Warszawa 2000.

Ziemia K., *Wyobraźnia a biografia*, Gdańsk 2006.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej